

EURO-FALIA

Cu desene de Dan Perjovschi

armand goșu

Cuprins

<i>Prefață</i> (Teodor Baconski)	5
<i>Cuvânt-înainte</i>	9

UCRAINA:

Destinul trist al revoluțiilor de la Kiev

Umbra lui Ceaușescu la Kiev	17
Ucraina, cadou de Revelion pentru președintele Putin?	22
Viktor Ianukovici s-a încurcat în propriul joc geopolitic	26
Acordurile cu Rusia, o gură de oxigen pentru Ianukovici	29
Kiev: drumul spre Moscova, blocat cu cocteiluri Molotov	32
Revoluția Maidanului	35
Ucraina, numele haosului	38
Ucraina: trecut tulbure, viitor incert	41
Crimeea: de la Hoarda de Aur la Republică Autonomă	47
România și criza din Ucraina, o poveste de Ilf și Petrov	52
Războiul Crimeei 2.0	57
Ucraina, în pragul războiului	61
Ucraina, un altfel de război	67
Odesa: vinerea neagră	72

Ce și-ar dori Putin să obțină și cu ce s-ar putea alege din criza ucraineană	75
Un „rege al ciocolatei“ pentru amărăciunea ucrainenilor	83
Șansele păcii în Ucraina	88
Tactica Rusiei în Ucraina, de la teorie la practică	93
MH 17, ghinionul președintelui Putin	96
Donețk, lupte decisive pe frontul de Est	101
Petro Poroșenko: Integritatea teritorială a Ucrainei nu va fi jertfită pe altarul păcii	104
Putin, victorie tactică pe frontul din Ucraina	110
Ucraina, armistițiu sau capitulare?	113
Obiectivul Rusiei: controlul Ucrainei	118
Donbasul pe butuci	121
Moartea lentă, dar certă a Parteneriatului Estic	124
Criza din Ucraina și Grupul de la Vișegrad	127
Ucraina în pragul alegerilor	130
Ucraina, revelația sezonului politic 2014	133
Este posibil un parteneriat strategic româno-ucrainean?	136
Scenarii de sezon pentru Ucraina	139
Anexarea Crimeei modifică balanța de putere la Marea Neagră ...	142
Axa franco-germană la examen în fața lui Putin	152
La ce e bună oligarhia în Ucraina	157
Ucraina: Euro-Maidanul pe drumul Revoluției Portocalii	164

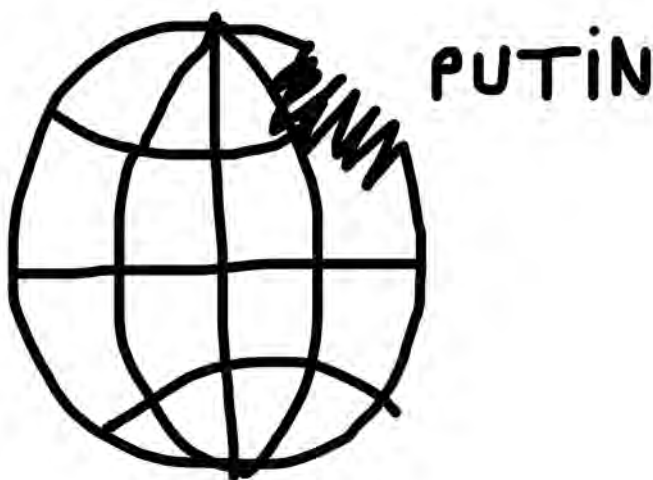
**REPUBLICA MOLDOVA:
Prizoniera lui Vlad Plahotniuc**

Anticorupție originală la Chișinău	177
Republica Moldova: coșmarul continuă	187
Moldova: cum a fost posibil?	206

Obiectivul Rusiei în Moldova: un Maidan pe dos 209
Plahotniuc detonează bomba Tănase 213
Guvernul Filip la 100 de zile. Lumini și umbre 218

SIRIA:
Levierul lui Putin

Ce caută Putin în Siria? 227
Care-i planul lui Putin în Siria? 237
Paradoxal, toți actorii interesați sunt mulțumiți cu ISIS 242
Rusia și Turcia: drumul de la dragoste la ură trece prin Siria 246
Scurtă istorie a campaniei Rusiei în Siria 255

Umbra lui Ceaușescu la Kiev

Dacă Polonia e prezentă la manifestațiile din Ucraina cu Jarosław Kaczyński, liderul opoziției de la Varșovia, aflat în fruntea coloanei care a intrat duminică în Piața Independenței, România a exportat și ea, în capitala de pe Nipru, mitul dictatorului răpus de popor. Protestatarii de la Kiev l-au botezat „Janușesku“ pe președintele lor, combinând numele lui Ianukovici și Ceaușescu. Presa ucraineană apropiată opoziției evocă pe larg, în ultimele zile, destinul tragic al dictatorului român, condamnat la moarte și executat în decembrie 1989.

2 decembrie [2013]. Luni dimineată, circa 6.000 de manifestanți blocau clădirea Guvernului Ucrainei. Pe străzile centrale, domneau automobilele din care ieșeau steagurile Ucrainei și Uniunii Europene. Manifestanții continuau să controleze câteva clădiri importante de pe bulevardul Hreșciatik, Casa sindicatelor, Primăria și Consiliul Municipal. Ministerul de Interne a anunțat, într-un comunicat, că, împotriva a treizeci de studenți reținuți în urma violențelor de duminică, s-au deschis dosare de urmărire penală. Opoziția a confirmat că marți, 3 decembrie, va introduce în Rada Supremă o moțiune de cenzură împotriva executivului condus de Mikola Azarov.

Mișcarea de protest se extinde în alte regiuni. Vestul, mai activ civic (Termopol, Lvov, Ivano-Frankovsk), a anunțat deja declanșarea grevei generale în sprijinul manifestației de la Kiev. Ministerul de Externe al Ucrainei a confirmat rechemarea de la post a consulului

general de la Istanbul, Bogdan Ieremenko, care, într-o postare pe rețelele de socializare, a comparat demonstrația de forță a trupelor speciale ale Ministerului de Interne, împotriva manifestanților din Piața Independenței, cu acțiunile fasciștilor.

De altfel, tot ce se întâmplă acum în Ucraina a pornit de la intervenția brutală a trupelor Berkut împotriva demonstranților, din dimineața zilei de sâmbătă, 30 noiembrie.

Acțiunea trupelor speciale este interpretată diferit. Faptele sunt însă clare. În dimineața zilei de sâmbătă, în corturile din Piața Independenței (mai cunoscută sub denumirea de Maidan) se aflau câteva sute de persoane; majoritatea dormeau, când trupe speciale au intervenit extrem de brutal. A circulat informația, neconfirmată însă, că o tânără a fost ucisă. Zeci de manifestanți au ajuns la spital, mulți internați cu leziuni foarte grave. Imaginile difuzate confirmă brutalitatea cu care au intervenit „berkuții“. UE și SUA au reacționat prin comunicate în care condamnau ferm utilizarea excesivă a forței împotriva unor oameni pașnici. Până și președintele Ianukovici s-a declarat șocat de intervenție și i-a cerut procurorului său general să ancheteze cazul. Iar procurorul-general a declarat imediat că: „Oamenii se aflau legal în Piață. Este dreptul lor constituțional.“ Ministrul de Interne și-a cerut scuze pentru excesul de zel al trupelor speciale, ceea ce nu împiedică opoziția să-i ceară demisia. Singurul scaun care s-a clătinat a fost cel al șefului miliției din Kiev, care și-a asumat ordinul de intervenție de sâmbătă dimineață. Nimeni nu l-a luat în serios — o decizie cu consecințe politice atât de grave, cum a fost cea de a interveni brutal, nu se ia la nivelul lui. Și totuși, el este singurul care și-a dat demisia.

Încă o revoluție?

Dintr-un protest fără viitor, care ar fi murit de moarte bună în câteva zile, manifestația de susținere a parcursului european al Ucrainei, care abia dacă a strâns câteva sute de oameni, s-a transformat în cea mai amplă demonstrație de stradă de după decembrie

2004, când s-a consumat „Revoluția Portocalie“ în Ucraina. Și asta numai grație Ministerului de Interne, care a intervenit brutal împotriva demonstranților. Practic, la Kiev s-a repetat scenariul din dimineața de 13 iunie 1990, când poliția română a intervenit brutal împotriva câtorva zeci de oameni care dormeau în corturile din fața Teatrului Național din București, într-o agonie a Pieței Universității.

Cu toată decizia unui tribunal din Kiev, anunțată sâmbătă la prânz, că pe teritoriul Ucrainei sunt interzise acțiunile de masă până la 7 ianuarie, din cauza sărbătorilor de iarnă, a doua zi, duminică, 1 decembrie, sute de mii de oameni au ieșit din case și au protestat împotriva brutalităților puterii și pentru susținerea demonstrației pro-europene.

Cifrele prezentate sunt foarte diferite. Miliția spune că ar fi participat la manifestație 40.000 de oameni. Diverse partide sau organizații vorbesc de o cifră cuprinsă între 300.000 și 700.000 de oameni. Încă de la primele ore ale dimineții, parcul Taras Șevcenko s-a dovedit prea mic pentru mulțimea care nu mai contenea să sosească. O parte a manifestanților au plecat spre Hreșciatik, bulevardul central care duce în Nipru. Acolo au apărut primele trupe, temuții militari din Berkut, puși pe două rânduri, să apere statuia lui Lenin. De altfel, statuia a fost mai bine apărată decât sediul unui minister. Abia spre seară, un demonstrant a izbutit să se strecoare și să scrie „fașist“ cu vopsea pe soclu. Mulțimea a avansat pe același Hreșciatik până la Maidan, de unde trupele speciale se retrăseseră cu câteva minute mai devreme. Alte coloane au ocupat Casa Sindicatelor, după care Primăria orașului. Un grup de tineri activiști ai partidului naționalist *Svoboda* („Libertatea“) s-au îndreptat spre sediul Administrației Prezidențiale. Stupoare: chiar lângă sediu, se afla un buldozer, pe care manifestanții au început să-l folosească împotriva unității de gardă, formată din tineri cursanți, puși să păzească intrarea. Cupa buldozerului n-a apucat să lovească pe nimeni, pentru că trupele speciale Berkut au intervenit în forță, utilizând cu generozitate gaze lacrimogene. Mulțimea s-a retras spre Maidan. În câteva ore, autoritățile au pierdut total controlul asupra centrului capitalei Kiev. Nimeni nu pare să influențeze desfășurarea evenimentelor.

Liderii opoziției, Arseni Iațeniuk (*Batkivșcina* – „Patria“), Vitali Kliciko (*UDAR* – „Lovitura“; inițialele cuvintelor englezești Alianța Democrată Ucraineană pentru Reformă) și Oleg Teagnibok (*Svoboda* – „Libertatea“) își fac simțită prezența, publicând comunicate ce resping violența unor manifestații, numindu-i provocatori.

Și totuși, Vilnius

Amploarea demonstrației de protest a găsit *establishment*-ul de la Kiev nepregătit. Reprezentanți de seamă ai Partidului Regiunilor, al lui Ianukovici, vorbesc despre trădare, provocări, Coloana a 5-a. Doi deputați au anunțat că părăsesc grupul parlamentar și se alătură opoziției. Alți douăzeci sugerează că i-ar putea urma. Presa începe să ia în serios scenariul unei mișcări de cenzură, care să se soldeze cu căderea guvernului. Numai că strada vrea mai mult, nu doar capul lui Azarov. Mulțimea cere demisia președintelui, alegeri anticipate parlamentare și prezidențiale, pedepsirea vinovaților de brutalitățile comise împotriva manifestațiilor.

Președintele Ianukovici a încercat să împace mulțimea furioasă, anunțând continuarea discuțiilor care să conducă la semnarea Acordului de asociere (*Association Agreement*) și a Acordului de comerț liber, aprofundat și comprehensiv (*Deep and Comprehensive Free Trade Agreement*). Numai că ne semnarea acestor documente la Vilnius este mai degrabă un pretext. Cu siguranță că zeci de mii de tineri educați au ieșit să protesteze, pentru că Ucraina nu a semnat documentele la Vilnius. Însă restul, de peste o jumătate de milion, au ieșit din cauza violenței puterii împotriva propriilor cetățeni, din cauza corupției, din cauza unei clase politice care a împins o țară cu resursele Ucrainei în pragul colapsului.

De altfel, Ianukovici pretinde că nu a semnat acordurile cu UE, tocmai pentru a evita prăbușirea economiei, care ar fi urmat la presiunile Rusiei, aceasta din urmă fiind împotriva semnării de către Kiev a documentelor cu Bruxelles-ul. De altfel, delegația ucraineană, condusă de vicepremierul Serghei Arbuzov, pare să fi negociat până

în ultimul moment. Arbuzov chiar a sugerat că se poartă negocieri în jurul pierderilor de 160 de miliarde de euro, pe care, chipurile, Ucraina ar trebui să le suporte, pentru a se alinia standardelor UE. Cifra a fost categoric respinsă de oficialii UE ca neavând nici o bază reală. De altfel, într-o scurtă înregistrare video difuzată de gazdele lituaniene, poate fi auzit președintele Ianukovici încercând să-i explice Cancelarului german Angela Merkel că „situația economică este foarte grea... trei ani și jumătate în condiții foarte grele s-a aflat cu o Rusie foarte puternică unu la unu...” Ianukovici a jucat foarte dur până în ultimul moment. A respins variantele de compromis propuse de Stefan Fule (așa-numitele *Fule papers* — o foaie de parcurs pentru implementarea acordurilor, cu specificarea unor compensații financiare acordate de UE Kievului, dar care urmau să fie negociate după semnare) și renunțarea de către Germania la condiția eliberării Iuliei Timoșenko. Ianukovici a fost de neînduplecat. A respins până și propunerea poloneză de semnare a unei declarații incolore.

Șocul resimțit de statele membre ale UE a fost atât de mare, încât organizatorii l-au așezat pe Ianukovici alături de delegația Belarusului și au refuzat să semneze chiar și acordul privind spațiul aerian comun, pe care Kievul spera să-l poată încheia.

Pentru Ianukovici, urmează vremuri grele. În câteva zile, a pierdut autoritatea și încrederea de care se bucura în alte capitale. Dacă mulți s-au împăcat cu capriciile lui din rațiuni geopolitice, pe viitor va fi cu siguranță ignorat. De Occident, pentru că în Est va avea uși deschise. De altfel, Ianukovici are programată o vizită în China, iar la întoarcere, va merge la Moscova, pentru a semna o „foaie de parcurs” privind relațiile ruso-ucrainene.

La nivelul UE, președinția Greciei va scoate Parteneriatul Estic de pe agenda Bruxelles-ului, alegerile pentru Parlamentul European și alegerea noii Comisii vor duce la prăfuirea dosarului ucrainean. În curând, nimeni din UE, nici măcar Polonia, nu va mai fi interesat de soarta Ucrainei.

Volumul de față oferă o colecție de studii estice scrise sub presiunea evenimentelor care agită de peste cinci ani geografia politică a spațiului post-sovietic. Sunt evenimente care, aparent, au „surprins” România oarecum nepregătită. Pregătirea ideală nu ar fi fost una de natură militară, cât una de ordin tactic și explicativ. Se știe că statele acumulează informații despre vecinii lor, fie că au relații tradițional bune și relativ predictibile, fie că sunt marcate de memoria negativă a unor ostilități „ereditare”. E nevoie să-ți cunoști regiunea cu finețe și obiectivitate. Nu ajunge să speri că totul va fi bine. [...] De ce cutare capitală a ieșit din somnolența banalității cotidiene și-și construiește, sub ochii tăi, profilul unui actor regional contondent? Ce este acrobație retorică, efect de oglindire sau proiecție nefondată și ce devine treptat o amenințare pe care n-o mai poți ignora?

TEODOR BACONSI

ÎN AFARA COLECȚIILOR

CURTEA VECHÉ

www.curteaveche.ro

ISBN 978-606-588-872-2

9 786065 888722